

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet dramskih umetnosti
Bulevar umetnosti 20, 11000 Beograd

Naučnom veću Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu

I Z V E Š T A J

Komisije sa ocenom ispunjenosti uslova za sticanje izbora u zvanje naučni saradnika
dr Jelene Guge

Na osnovu molbe dr Jelene Guge da se pokrene njen izbor u zvanje naučnog saradnika (predate 07.10.2020.), odluke Nastavno-umetničkog veća Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu o formiranju komisije u sastavu: dr Ana Martinoli, predsednik komisije, dr Nevena Daković, redovni profesor, član komisije, dr Ivan Medenica, redovni profesor i član komisije, Nina Mihaljinac, docent i član komisije i Dunja Dušanić, docentkinja Filološkog fakulteta i spoljni član komisije (2/1010, 06.11.2020.), kao i odluke nastavno-umetničkog veća Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu (2/1064, 24. 11. 2020.) o formiranju nove komisije za procenu uslova za sticanje naučnog zvanja dr Jelene Guge (promena je izvršena zbog aktuelne epidemiološke situacije, te su zamenjene predsednica komisije i spoljnja članica) u sastavu dr Nina Mihaljinac, docentkinja FDU i predsednica komisije, dr Milena Dragičević Šešić, profesorka emerita Univerziteta umetnosti u Beogradu i članica komisije, dr Nevena Daković, redovna profesorka FDU i članica komisije, dr Ivan Medenica, redovni profesor FDU i član komisije i dr Bojana Matejić, docentkinja Fakulteta likovnih umetnosti, spoljnja članica, u skladu sa kriterijumima utvrđenim *Pravilnikom o postupku, načinu vrednovanja i kvantitativnom iskazivanju naučnoistraživačkih rezultata istraživača* ("Sl. glasnik RS", br. 24/2016 i 21/2017) komisija podnosi Naučnom veću FDU sledeći izveštaj:

1. Ime i prezime kandidata, pregled naučnog i stručnog rada i podaci o sadašnjem i prethodnom zaposlenju

Dr Jelena Guga (1978, Vršac) je teoretičarka umetnosti i novih medija, nezavisna istraživačica i autorka. Doktorirala je 2013. godine na temu *Telo i identitet u digitalnom prostoru* na Odseku za teoriju umetnosti i medija Centra za interdisciplinarnu doktorske studije Univerziteta umetnosti u Beogradu, pod mentorstvom prof. dr Miodraga Šuvakovića, čime je stekla zvanje doktora nauka teorije umetnosti i medija. Osnovne studije završila je 2003. godine na Filološkom fakultetu u Beogradu, Odsek za kineski jezik i književnost, čime je stekla zvanje diplomiranog filologa. Od 2013. do 2015. godine bila je postdoktorand na Odseku za interdisciplinarnu aktivnosti Istraživačkog centra za nove tehnologije pri Univerzitetu zapadne Bohemije (University of West Bohemia), Plzenj, Češka¹, gde je kao

¹ Pozicija podržana od strane "Excellence in Human Resources as a Source of Competitiveness" project (CZ.1.07/2.3.00/30.0013), OP Education for Competitiveness, funded by the European Social Fund in the Czech Republic and by the State Budget of the Czech Republic).

naučni istraživač radila na naučnom projektu koji se bavio tehnološkom i kognitivnom unapređivanju čoveka (Human Cognitive Enhancement (EXLIZ - NTC - 14).

S timom neuro-naučnika SPECS laboratorije (Synthetic, Perceptive, Emotive and Cognitive Systems Lab) realizovala je istraživanje "Visuotactile integration modulates motor performance in a perceptual decision-making task," kojim je empirijski ispitala određene teorijske postavke o značaju telesnosti u okruženju virtuelne realnosti.

U fokusu njenog rada su novomedijske umetničke prakse i načini na koje nove informacione, nano, bio i kognitivne tehnologije redefinišu umetnost, kulturu i društvo, ali i čoveka kao agenta u tehnološki posredovanim okruženjima i interakcijama. U okvirima polja društveno-humanističkih nauka, teorije kulture, umetnosti i medija, ona istražuje problem identiteta, telesnosti i percepcije. Trenutno radi na samostalnom istraživanju u oblasti (neuro)nauke i umetnosti koje obuhvata utelovljenu kogniciju u novomedijskim okruženjima i interfejsu između mozga i kompjutera (BCI – Brain-Computer Interfaces).

Jelena Guga je bila učesnica i učesnica po pozivu na brojnim međunarodnim naučnim skupovima, od kojih su samo neki *Going Digital: Innovation in Art, Architecture, Science and Technology*, (STRAND - Sustainable Urban Society Association, Beograd, Srbija, 2016.), *Društvo i prostor - međunarodna naučna konferencija* (Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Srbija 2015.), *Microwave International New Media Arts Festival - Keynote Conference* (Hong Kong, Kina, 2014.), *ArtsIT 2014 - Fourth International Conference on Arts and Technology* (Istanbul, Turska, 2014.), *The Posthuman: Differences, Embodiment, Performativity* (Rim, Italija, 2013.), *Beyond AI: Artificial Dreams* (Plzenj, Češka, 2012.) i *Virtual Futures 2.0* (Koventri, Velika Britanija, 2011.).

Osim učešća na naučnim skupovima, bila je gostujući istraživač na Univerzitetu Pompeu Fabra (University Pompeu Fabra), Barselona, Španija, 2014. i 2015. godine. Držala je i gostujuća predavanja na svim studijskim nivoima na Filozofskom fakultetu i Fakultetu primenjenih nauka Univerziteta zapadne Bohemije u Plznju (Češka), na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu, Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu, Doktorskom studijskom programu Digitalna Umetnost Univerziteta umetnosti u Beogradu i na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Takođe je držala javna predavanja u Studentskom kulturnom centru u Beogradu, galeriji Ozon i Kolarčevoj zadužbini.

U saradnji sa STRAND organizacijom, Srpskom akademijom nauka i umetnosti i Muzejom primenjene umetnosti u Beogradu, angažovana je na realizaciji interdisciplinarnih međunarodnih konferencija 'O Arhitekturi' (od 2013.) i 'Digitalno doba: Inovacije u umetnosti, arhitekturi, nauci i tehnologiji' (od 2015.) i član je međunarodnog naučnog odbora ovih konferencija.

Autorica je knjige *Digitalno Ja: Kako smo postali binarni* (ArtKult – Centar za savremenu kulturu i komunikaciju, Novi Sad, 2015.), koja je objavljena na srpskom i engleskom jeziku (*Digital Self: How We Became Binary*, University of West Bohemia, Pilsen, 2015), a objavila je i brojne radove u međunarodnim naučnim publikacijama.

Prema Google Scholaru, dr Jelena Guga ima ukupno 36 citata radova, h-index 4 i i10-index 1. Prema Scopusu, ima H-index 1.

2. Bibliografija kandidatkinje s listom naučnih referenci

M13

Guga, J, "Cyborg Tales: The Reinvention of the Human in the Information Age", in Romportl, J., Zackova, E., Kelemen, J. (eds.), *Beyond Artificial Intelligence: The Disappearing Human-Machine Divide*, Springer Verlag, 2014, ISBN 978-3-319-09667-4, DOI 10.1007/978-3-319-09668-1, str. 45-62.

Broj heterocitata: 26

Broj poena: 7

M14

Guga, J. "Cyber-prostor: Binarno kodirani urbani pejzaži", in *City of Globalization / Wonderland for Alice? Redefining the Scale and Limits in the Globalized World*, STRAND - Sustainable Urban Society Association, Belgrade, 2010, ISBN 978-86-89111-01-9, str. 89-98.

Broj heterocitata: 15

Konferencija je imala naučni odbor (impresum u prilogu).

Broj poena: 5

M21

Grechuta, K., Guga, J., Maffei, G., Ballester Rubio, B., & F. M. J. Verschure, P., "Visuotactile integration modulates motor performance in a perceptual decision-making task", *Nature Scientific Reports* 7, Article number: 3333, 2017, doi:10.1038/s41598-017-03488-0, <https://www.nature.com/articles/s41598-017-03488-0>.

Broj heterocitata: 72

Pozicija na listi časopisa: 12/64

Impakt faktor (2017. godina): 4,122

Broj poena: 5,7

M24

Guga, J. "Ka proširenoj realnosti: dijalektika fizičkog i virtuelnog prostora", u *Sociološki pregled*, vol. XLIX (2015), no. 3, RS ISSN 0085-6320 / UDK316, str. 265-277.

Broj heterocitata: 11

Pozicija na listi časopisa za društvene nauke za 2015. godinu - sociologija i demografija: 2/9

Broj poena: 4

M31

Guga, J. "Urbanity Reinvented: Materializing Computable Spaces", in *Living Architecture: Microwave International New Media Arts Festival 2014 – Keynote Conference*, Festival Catalogue, Hong Kong, 2014, str. 7-12.

Broj heterocitata: 14

O konferenciji: <http://www.microwavefest.net/festival2014/assets/materials/booklet.pdf>

Broj poena: 3,5

M32

Guga, J. "The Seductiveness of Digital, Cyborgian, and Robotic Bodies", International Conference *Ephemeral condition: body – eroticism – architecture*, 10-11 June 2016, Faculty of "Artes Liberales", University of Warsaw, Poland.

Broj poena: 1,5

Guga, J., "Going Digital: From Obsolete Body to Body as an Interface in New Media Art", in Bogdanović, R. (ed.), *Going Digital: Innovations in the Contemporary Life, Conference Proceedings*, STRAND - Sustainable Urban Society Association, Belgrade, 2015, ISBN 978-86-89111-08-08, str. 11.

Konferencija je imala naučni odbor (impresum u prilogu).

Broj poena: 1,5

Guga, J., Uspenski, I., "Procedural Aesthetics and the Emergence of Neuroart", in Bogdanović, R. (ed.), *Going Digital: Innovations in Art, Architecture, Science and Technology – Book of Abstracts*, STRAND - Sustainable Urban Society Association, Belgrade, 2016, ISBN 978-86-89111-11-8, str. 40-41.

Konferencija je imala naučni odbor (impresum u prilogu).

Broj poena: 1,5

M33

Guga, J. "Virtual Idol Hatsune Miku: New Auratic Experience of the Performer as a Collaborative Platform", in Brooks, A. L., Ayiter, E., Yazicigil, O., *Arts and Technology: Fourth International Conference, ArtsIT 2014, Istanbul, Turkey, November 10-12, 2014, Revised Selected Papers*, Springer Verlag, 2015, ISBN 978-3-319-18835-5, DOI 10.1007/978-3-319-18836-2, str. 36-44.

Broj heterocitata: 16

O konferenciji: <https://artsit.eai-conferences.org/2014/index.html>

Steering committee: <https://artsit.eai-conferences.org/2014/show/steering-com.html>

Broj poena: 1

Guga, J. "In the Machine We Trust: Cyborg Body of Philosophy, Religion and Fiction", in Romportl, J., Zackova, E., Ircing, P., Polak, M., Schuster, R. (eds.), *Beyond AI: Artificial Golem Intelligence, Proceeding of the International Conference Beyond AI 2013*, University of West Bohemia, Pilsen, 2013, ISBN 978-80-261-0275-5, str. 58-68. Broj heterocitata: 11

Organizator konferencije: Department for interdisciplinary activities, New Technologies Research Centre, University of West Bohemia, Pilsen

Broj poena: 1

Guga, J. "Cyborg: From Science Fiction to Social Reality", Romportl, J., Zackova, E., Polak, M., Schuster, R. (eds.), *Beyond AI: Artificial Dreams, Proceedings of the International Conference Beyond AI 2012*, University of West Bohemia, Pilsen, 2012, ISBN 978-80-261-0102-4, str. 98-111.

Broj heterocitata: 17

Organizator konferencije: Department for interdisciplinary activities, New Technologies Research Centre, University of West Bohemia, Pilsen

Broj poena: 1

M42

Guga, J., *Digital Self: How We Became Binary*, University of West Bohemia, Pilsen, 2015, ISBN 978-80-261-0417-9, broj stranica: 167, heterocitata: 170. Knjiga je objavljena i na srpskom jeziku: Guga, J. *Digitalno Ja: Kako smo postali binarni*, ArtKult – Centar za savremenu kulturu i komunikaciju, Novi Sad, 2015, ISBN 978-86-80224-01-5, broj stranica: 276, heterocitata: 229.

Broj poena: 7

M70

Odbranjena doktorska disertacija: Guga, J., "Telo i identitet u digitalnom prostoru", Univerzitet umetnosti u Beogradu, 2013., broj stranica: 253.

Broj heterocitata: 222.

Broj poena: 6

3. Ocena naučnog i stručnog rada

Naučni i stručni rad dr Jelene Guge svrstava je među svega nekoliko izvrsnih domaćih istraživača koji u na međunarodnom nivou povezuju oblasti društveno-humanističkih nauka, teorije kulture, umetnosti i medija i tehničko-tehnoloških nauka. Njen rad je međunarodno prepoznat i priznat, inovativan i naučno uzbudljiv, i ponajviše – predan, temeljan i ambiciozan.

O tome na prvom mestu svedoči učešće na istraživačkom projektu SPECS laboratorije (Synthetic, Perceptive, Emotive and Cognitive Systems Lab) pod nazivom "Visuotactile integration modulates motor performance in a perceptual decision-making task," čiji su rezultati objavljeni u prestižnom naučnom časopisu *Nature Scientific reports* kategorije M21. Uloga Jelene Guge na tom projektu, pored sprovođenja ekperimenta na test subjektima, bila je da iz ugla teorije umetnosti i medija doprinese samom dizajnu protokola eksperimenata, kako bi se empirijski ispitala uloga i percepcija tela u okruženju virtuelne realnosti.

Uzimajući u obzir interdisciplinarnost kao polaznu tačku svog naučnoistraživačkog rada, ali i ideje Mikaila Epštajna (Mikhail Epstein, *The Transformative Humanities: A Manifesto*, Bloomsbury Academic, 2012) o transformisanju društveno-humanističkih nauka kroz spoj sa prirodnim naukama kako bi ostale aktuelne u odnosu na tehnološki razvoj i izazove 21. veka, Jelena Guga je kroz saradnju sa neuronaučnicima u praksi primenila ove principe. Njena uloga na tom projektu, pored sprovođenja ekperimenta na test subjektima, bila je da iz ugla teorije umetnosti i medija doprinese samom dizajnu protokola eksperimenata, kako bi empirijski ispitala i potvrdila sopstvene teorijske postavke o ulozi, značaju i percepciji tela u okruženju virtuelne realnosti.

U monografiji *Digitalno Ja: Kako smo postali binarni*, Jelena Guga razmatra različite fenomene novomedijske kulture kao što su društvene mreže, uranjajuća okruženja virtuelne realnosti, novomedijske umetničke prakse i kiborgizacija društva. Oslanjajući se na tekstove kritičke teorije, filozofije, sociologije, teorije digitalne umetnosti i kulture, ali i na književne tekstove naučne fantastike i sajberpanka, Jelena Guga preispituje načine na koje digitalno posredovane interakcije i biotehnološke modifikacije redefinišu dominantno esencijalističko shvatanje rodnih, rasnih i seksualnih identiteta i telesnosti ka fluidnijim, proširenim formama i podstiču na ponovno promišljanje čoveka u novonastalom društveno tehnološkom habitatu.

S obzirom na to da je fokus naučnoistraživačkog rada Jelene Guge prelazak sa tehnocentričnih na čovekocentrične tehnologije, odnosno uvođenje tela kao primarnog interfejsa u digitalno posredovane interakcije, te proširivanje i modifikacija telesnih funkcija, ona se u svojim radovima bavi ovom temom u različitim kontekstima, a ovde ćemo izneti nekoliko primera i ilustracija.

U radu “Cyborg Tales: The Reinvention of the Human in the Information Age”, autorka uvodi figuru kiborga kao novu paradigmu postojanja savremenog čoveka. Teorijski okvir čine tekstovi kritičke teorije, nauke i sajberpank literature, a studijom slučaja predstavljeni su postojeći kiborzi današnjice koji dolaze iz oblasti nauke i novomedijske umetnosti: Kevin Warwick, Stelarc, Eduardo Kac i drugi. Rad “Ka proširenoj realnosti: Dijalektika fizičkog i virtuelnog prostora” ukazuje na to da virtuelno nije u suprotnosti sa realnim, već čini jednu kvalitativno drugačiju realnost, s obzirom da su interakcije u skoro svim aspektima života postale tehnološki posredovane. U tom kontekstu, virtuelni prostori redefinišu ne samo društvene odnose, već i poimanje identiteta i telesnosti. U “The Seductiveness of Digital, Cyborgian, and Robotic Bodies”, Guga se bavi “obećanjem” tehnološkog modifikovanja tela, kloniranja ili kreiranja robota replikanata da fizička ograničenja, starenje, pa čak i smrt mogu biti prevaziđeni.

Pored pisanja naučnih radova, Jelena Guga im zavidno predavačko iskustvo po pozivu – od najuglednijih domaćih (Univerzitet umetnosti u Beogradu, Akademija umetnosti u Novom Sadu, Zadužbina Ilije M. Kolarca) do svetskih institucija (City University of Hong Kong, University of Warsaw, University of West Bohemia, Coventry University, Communications Center of Sabanci University). Ovaj angažman pokazuje kapacitete dr Jelene Guge da jednu složenu oblast istraživanja prezentuje različitim grupama mladih naučnika i istraživača – teoretičara umetnosti, estetičara i filozofa, sociologa, arhitekta, kao i široj publici. U tom smislu, njen istraživački rad je zaista usaglašen sa domaćom i svetskom aktuelnom praksom interdisciplinarnog pristupa istraživačkom radu, otvorene razmene i međunarodne naučnoistraživačke saradnje.

4. Ocena o ispunjenosti uslova za sticanje naučnog zvanja

Smatramo da dr Jelena Guga ispunjava sve uslove za sticanje zvanja naučnog saradnika propisane Zakonom o nauci i istraživanjima 49/2019-3 jer:

1. Ima akademski naziv doktora nauka (odbranjena doktorska disertacija “Telo i identitet u digitalnom prostoru” na Univerzitetu umetnosti u Beogradu 2013. godine);
2. Ima objavljenu monografiju na srpskom i engleskom jeziku (*Digitalno Ja: Kako smo postali binarni*, ArtKult – Centar za savremenu kulturu i komunikaciju, Novi Sad, 2015., i *Digital Self: How We Became Binary*, University of West Bohemia, Pilsen, 2015)
3. Ima objavljena poglavlja u knjigama odnosno članke u tematskim zbornicima (na primer “Cyborg Tales: The Reinvention of the Human in the Information Age”, in Romportl, J., Zackova, E., Kelemen, J. (eds.), *Beyond Artificial Intelligence: The Disappearing Human-Machine Divide*, Springer Verlag, 2014, ISBN 978-3-319-09667-4, DOI 10.1007/978-3-319-09668-1, str. 45-62.)
4. Ima objavljene naučne članke u časopisima međunarodnog i nacionalnog značaja (na primer Grechuta, K., Guga, J., Maffei, G., Ballester Rubio, B., & F. M. J. Verschure, P., “Visuotactile integration modulates motor performance in a perceptual decision-making task”, *Nature Scientific Reports* 7, ili Guga, J. “Ka proširenoj realnosti: dijalektika fizičkog i virtuelnog prostora”, u *Sociološki pregled*, vol. XLIX (2015), no. 3, RS ISSN 0085-6320 / UDK316, str. 265-277.)
5. Ima objavljene naučne radove saopštene na naučnim skupovima, objavljenim u celini ili izvodima (na primer Guga, J. “The Seductiveness of Digital, Cyborgian, and Robotic Bodies”, *International Conference Ephemeral condition: body – eroticism –*

architecture, 10-11 June 2016, Faculty of "Artes Liberales", University of Warsaw, Poland.)

Takođe, komisija zaključuje da dr Jelena Guga ispunjava sve uslove za sticanje zvanja naučnog saradnika u oblasti društveno-humanističkih nauka propisane *Pravilnikom o postupku i načinu vrednovanja naučnoistraživačkih rezultata* jer zadovoljava kriterijum od minimum 16 poena, i to u kategoriji Obavezni 1 ima 19,5 poena i u kategoriji Obavezni 2 ima 20,2 poena. Uz doktorsku disertaciju M70 koja nosi 6 poena, kandidatkinja ima ukupno 45,7 poena.

Obavezni 1	M13 (7 poena) + M14 (5 poena) + M32 (1,5 poena) x 3 + M33 (1 poen) x 3	19,5
Obavezni 2	M21 (5,7 poena) + M24 (4 poena) + M31 (3,5 poena) M42 (7 poena)	20,2
	M70 (6 poena)	6
	UKUPNO	45,7

Kao zaključak izneli bismo da je naučnoistraživački rad Jelene Guge usklađen s aktuelnim Zakonom o nauci i istraživanjima, kao i sa Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja Srbije budući da – upravo na onaj način na koji je to i definisano Zakonom i Strategijom – zauzima poželjan multidisciplinarni i interdisciplinarni pristup istraživanju i vodi ka boljem razumevanju kulturnih i humanih potreba savremenog društva. Za domaći naučnosistraživački kontekst i praksu, posebno je značajno to što se rad Jelene Guge bavi globalnim fenomenima (kao što je odnos ljudskog tela i virtuelnog prostora), što se takođe preporučuje ne samo u domaćim, nego i u svetskim strategijama razvoja naučnih istraživanja (da spomenemo samo Research and Innovation Strategy Evropske komisije). Bavljenje takvim temama od globalnog društvenog i kulturnog značaja, i to na ambiciozan, progresivan i uzbudljiv način – kroz rad u interdisciplinarnim timovima, pozicioniralo je Jelenu Gugu na mapu svetskih naučnika koji otvaraju nova pitanja i donose nova znanja i inovacije u polju culture, društveno-humanističkih nauka i nauke uopšte.

5. Predlog Naučnom veću Fakulteta dramskih umetnosti i Nastavno-umetničkom veću za odlučivanje o izboru Jelene Guge u naučno zvanje naučni saradnik

Dr Jelena Guga je dokazala izvrsne naučne kompetencije za samostalno bavljenje naučnoistraživačkim radom i pokazala je spremnost za istrajno i progresivno bavljenje razvojem društveno-humanističkih nauka, teorije kulture, umetnosti i medija. Posebno su dragoceni njeni napor da razvija interdisciplinarni pristup naučnim istraživanjima, kao i sposobnost za pozicioniranje istraživačkog rada na svetskom nivou – od Srbije do Evrope i Azije. Imajući u vidu ispunjenost svih zakonskih uslova, komisija preporučuje i upućuje na usvajanje Predloga za izbor Jelene Guge u naučno zvanje naučni saradnik u oblasti društveno-humanističkih nauka, uža naučna oblast: teorija kulture, umetnosti i medija.

dr Milena Dragičević Šešić, profesorka emerita Univerziteta umetnosti u Beogradu

dr Nina Mihaljinac, docentkinja Fakulteta dramskih umetnosti

dr Bojana Matejić, docentkinja Fakulteta likovnih umetnosti

U Beogradu, 26.11.2020.